İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi
ISSN: 2147-7892, Cilt 13, Sayı 1 (2025) 142-156
doi: 10.33715/inonusaglik.1463175

Journal of Inonu University Health Services Vocational School
ISSN: 2147-7892, Volume 13, Issue 1 (2025) 142-156
doi: 10.33715/inonusaglik.1463175

Original Article / Araştırma Makalesi

BABALARDA CEP TELEFONU BAĞIMLILIĞININ EVLİLİK UYUMU VE BABA BEBEK BAĞLANMASINA ETKİSİ

The Effect of Mobile Phone Addiction in Fathers on Marriage Adjustment and Father-Baby Attachment

Ayşenur YILDIZ[1] *Hacer ÜNVER KOCA*[2] *Şule ÖZDEMİR*[3]
[1,2]*İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Malatya*
[3]*Malatya İl Sağlık Müdürlüğü, Malatya*

Geliş Tarihi / Received: *01.04.2024* ***Kabul Tarihi / Accepted:*** *25.08.2024*

ÖZ

Araştırma babalarda cep telefonu bağımlılığının evlilik uyumuna ve baba bebek bağlanmasına etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Kesitsel nitelikteki bu araştırma Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir ilin Aile Sağlığı Merkezleri'nde (ASM) , Ekim 2020- Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Araştırma Aile Sağlığı Merkez'lerine (ASM) kayıtlı 326 baba ile yürütüldü. Araştırmanın verileri Kişisel Tanıtım Formu, Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ) ve Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği (B-BBÖ) ile toplandı. Araştırmada babalarda evlilik uyumu ile eğitim düzeyi, gelir durumu, aile yapısı, bebeğin bakımına katılma durumu arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu saptandı ($p<0.05$). Araştırmada baba bebek bağlanması ile aile yapısı, çocuk sayısı, gebeliğin planlı olma durumu, bebeğin bakımına katılma durumu arasında anlamlı düzeyde farklılık saptandı ($p<0.05$). Araştırmada babalarda cep telefonu bağımlılığı arttıkça evlilik uyumu ve baba-bebek bağlanmasının azaldığı belirlendi (sırasıyla r:-0.281, r:-0.232; $p<0.001$). Araştırmada babaların cep telefonu bağımlılığının evlilik uyumu ve baba bebek bağlanmasına olumsuz etkisinin olduğu belirlendi.

Anahtar kelimeler: Baba, Bağlanma, Cep telefonu, Evlilik uyumu.

ABSTRACT

The research has been conducted to evaluate the effect of mobile phone addiction in fathers on marital adjustment and father-infant attachment. This cross-sectional research was carried out between October 2020 and December 2021 in Family Health Centers (FHC) located in a province of Eastern Anatolia Region of Turkey. The research was conducted with 326 fathers registered in Family Health Centers (FHC). The data of the research were collected with the Personal Information Form, Mobile Phone Addiction Scale, Marital Adjustment Scale and Paternal-Infant Attachment Questionnaire. In the research, it was found that there was a significant difference between fathers' marital adjustment and education level, income level, family structure, and participation in the baby's care ($p<0.05$). In the research, a significant difference was found between father-baby attachment and family structure, number of children, whether the pregnancy was planned and participation in the baby's care ($p<0.05$). In the research, it was determined that as mobile phone addiction increased in fathers, marital adjustment and father-baby attachment decreased (respectively r:-0.281, r:-0.232; $p<0.001$). In the research, it was determined that fathers' mobile phone addiction had a negative impact on marital adjustment and father-baby attachment.

Keywords: Attachment, Father, Marital adjustment, Mobile phone.

Hacer ÜNVER KOCA ✉, hacer.unver@inonu.edu.tr
İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Malatya

Bu makaleye atıf yapmak için (How to cite this article): Yıldız, A., Ünver Koca, H. ve Özdemir, Ş. (2025). Babalarda Cep Telefonu Bağımlılığının Evlilik Uyumu ve Baba Bebek Bağlanmasına Etkisi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1), 142-156. doi: 10.33715/inonusaglik.1463175

GİRİŞ

Yaşamın vazgeçilmez bir parçası olan ve her yaştan insanın hayatında yer alan cep telefonları dünyanın birçok yerinde kullanılmaktadır. Hiç kuşkusuz bu cihazların bilinçli ve dengeli kullanılması halinde hayatı oldukça kolaylaştırması söz konusu iken bilinçsiz ve aşırı kullanılması bu cihazlara bağlı hale gelmeye neden olmaktadır (Dinç, 2015). Bağımlı olma durumu "bir nesneye, bireye ya da varlığa karşı konulamaz bir şekilde sürekli olarak istek duyma ve kişinin farklı bir iradenin güdümünde olması hali" şeklinde tanımlanmaktadır. Teknolojinin ve sosyal medya ağının giderek gelişmesi ve dünyanın globalleşmesi ile bilginin el altında bulunması (Karaköse, 2019) özellikle diğer iletişim araçlarıyla kıyaslandığında taşıma ve bağlantı kurmanın kolay olması cep telefonuna bağımlılığı daha güçlü hale getirmektedir (Bal ve Balcı, 2020).

7 milyar cep telefonu abonesi bulunan yeryüzünde küresel mobil ilerleme oranı %96'ya ulaşmıştır (Onus, 2019). 2023 Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'na göre akıllı telefon kullanım oranının %97.3 olduğu, cinsiyete göre dağılımında ise erkeklerde bu oranın %98.7 olduğu bildirilmektedir (TÜİK, 2023). Türkiye'de insanların ortalama iki buçuk senede bir cep telefonlarını değiştirdikleri bildirilmektedir (Doğan, 2019). Bu kadar yoğun cep telefonu kullanımının insan ilişkilerini etkileyeceği bilinmektedir (Terzioğlu, 2019). Evlilik ilişkisi de insan ilişkileri açısından bakıldığında en önemli ve en temel olanlardan biri olarak görülebilir. Çiftler için evliliğin devamının sağlanması ve evlilik uyumunun artmasında etkili ve güvenli iletişimin yeri kaçınılmazdır.

Anne ve babaın çocuklarıyla kurduğu iletişim hayatı ya yaşamaya değer ve güvenli ya da tehlikeli bir yer olarak algılamalarına sebep olmaktadır (Yörükoğlu, 2014). İntrauterin dönemde başlayan ebeveyn bebek bağlanmasının (Alhusen, 2008; Sümer, 2006) bebeğin gelecekteki yaşam ve ilişkilerinde önemli rol oynadığı belirtilmektedir (Güleç ve Kavlak, 2013). Sağlıklı bağlanma davranışının oluşması için babanın bebeğin giydirilmesi, beslenmesi, korunması ve hijyeni gibi tüm bakım faaliyetlerine etkin katılımı gerekmektedir (Uçan, 2016). Bebeğine sarılan, ağladığında susturmaya çalışan ve bebeğin altını değiştiren babaların daha fazla güvenli bağlanma davranışı geliştirdikleri saptanmış (Caldera, 2004) ve bebek ile güçlü ilişki kurmanın bağlanmanın kalitesini artırdığı bildirilmiştir (Greenberg ve Morris, 1974; Rempel vd., 2017). Baba bebek bağlanmasında bebeğin yaşı arttıkça bağlanma düzeyinin arttığı gözlemlenmiştir (Türkçüer, 2020).

Babanın bebeğin bakımına ve günlük rutin aktivitelerine katılması, bu katılma sürecini etkileyen faktörlerin belirlenmesi, baba-bebek bağlanma durumunun anlaşılmasına yardımcı

olacağı düşünülmektedir. Literatür de birçok çalışma evlilik uyumuna ve baba bebek bağlanmasına neden olan faktörleri belirlemeye çalışmıştır (Aydın ve Erişen, 2020; Dilmaç ve Sakarya, 2020; Savcı ve Aysan, 2017) fakat cep telefonu bağımlılığının bu duruma sebep olduğuna odaklanan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuş ve babaların cep telefonu bağımlılığının evlilik uyumuna ve baba-bebek arasındaki bağlanma ilişkisine ışık tutmak amaçlanmıştır. Amaç doğrultusunda hazırlanan araştırma soruları aşağıda verilmiştir:

- Babalarda cep telefonu bağımlılığının evlilik uyumuna etkisi var mıdır?
- Babalarda cep telefonu bağımlılığının baba bebek bağlanmasına etkisi var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma; cep telefonu bağımlılığının evlilik uyumu ve baba bebek bağlanmasına etkisini belirlemek üzere yapılan kesitsel tipte bir araştırmadır. Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir ilin merkezinde bulunan Aile Sağlığı Merkezleri'nde (ASM) yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini il merkezinde bulunan nüfusu 20.000 ve üzerinde olan toplam altı tane ASM'ye kayıtlı toplam 720 baba oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi %5 yanılgı düzeyi, %95 evreni temsil etme yeteneği ile minimum 251 baba olarak belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü hesaplanırken Open epi istatistik yazılımı kullanılmıştır. Araştırma alınma kriterlerini karşılayan ve araştırmaya katılmaya kabul eden toplam 326 babanın katılımıyla tamamlanmıştır. Araştırmaya 18 yaş ve üzerinde olan, eşiyle birlikte yaşayan, 6-12 aylık bebeğe sahip olan ve akıllı telefona sahip olan babalar dahil edilmiştir. Araştırmadan ruhsal bir hastalığa sahip olan babalar hariç tutulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Tanıtıcı Özellikler Formu

Araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan form babaların bazı demografik özellikleri ve çocuk sayısı, planlı gebelik durumu, bebek cinsiyeti ve bebek bakımına katılma durumunu sorgulayan toplam 15 sorudan oluşmaktadır (Dilmaç ve Sakarya, 2020; Kartal ve Erişen, 2020; Savcı ve Aysan, 2017).

Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçeği

Cep telefonu bağımlılığını artıran koşulları incelemek amacıyla Chóliz tarafından geliştirilmiştir (Chóliz, 2012). Ölçeğin ülkemize uyarlanması ve geçerlik güvenilirlik çalışması Fırat ve Balcı (2017) tarafından yapılmıştır (Fırat ve Balcı, 2017). Ölçek toplam 22 madde ve yoksunluk, kontrolsüzlük ve tolerans olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipi

bulunan ölçekte ilk 10 madde 0=hiçbir zaman'dan 4=çoğunlukla'ya doğru puanlanan, 11-22. Maddeleri ise 0=hiç katılmıyorum'dan 4=tamamen katılıyorum'a doğru puanlanmaktadır. Ölçeğin cronbach's alpha katsayısı 0.94 olarak hesaplanmış bizim araştırmamızda cronbach alpha katsayısı 0.94 bulunmuştur.

Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ)

Evliliğin niteliğini ölçmek amacıyla Locke ve Wallace'in geliştirdiği ülkemize uyarlanmasını Tutarel Kışlak'ın yaptığı tam adı Locke ve Wallace Evlilikte Uyum Ölçeği 15 maddeden oluşmaktadır (Kışlak, 1999; Locke ve Wallace, 1959). Freeston ve Plechaty'nin (1997) önerileri doğrultusunda 10. ve 12. maddeleri 0-1 olarak ayrıca puanladığını bildirmiştir (Freeston ve Pléchaty, 1997). Bu durumda ölçekten alınabilecek puanlar 0-58 arasında değişmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada ölçek maddeleri Freeston ve Plechaty'nin (1997) önerileri dikkate alınarak 10. ve 12. maddeler 0-1 aralığında puanlanmıştır. Puan arttıkça evlilik uyumunun da arttığı bildirilmiştir. Tutarel Kışlak'ın çalışmasında da ölçekten alınabilecek maximum puanın 58 olduğu belirtilmiştir. Evli kişilerin uyumlu ve uyumsuz olarak ayırt edilmesinde 43.5 puan esas alınmış 43 ve altında puan uyumsuz, 43 puanın üzeri ise uyumlu olarak değerlendirilmiştir (Kışlak, 1999). Toplam puan hesaplanırken; maddelere göre ölçek puanı değişim göstermektedir. 1. madde (1-6 puan), 2- 9. maddeler arası (5-0 puan), 10. madde (0, 0, 1 puan), 11. madde (3, 2, 1, 0 puan), 12. madde (Anlaşmazlıkta: 0 puan, iki seçenekte dışarıda bir şeyler yapmak: 1 puan; iki seçenekte Evde oturmak: 1 puan), 13. madde (0, 1, 2, 3, puan), 14. madde (2, 1, 0 puan), 15. madde (0, 1, 2, 2 puan) olarak değerlendirilmektedir. Kışlak EUÖ'nün cronbach alfa iç tutarlılık katsayısını 0.80 olarak saptamış araştırmamızda ise ölçeğin cronbach alpha katsayısı 0.92 bulunmuştur.

Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği (B-BBÖ)

Postpartum dönemde baba- bebek bağlanmasını değerlendirmek amacıyla Condon ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Condon J. T vd., 2008). 6-12 aylık bebeğe sahip bireylerde kullanılan bir ölçektir (Condon J. T vd., 2008). Ülkemize uyarlanması Güleç tarafından yapılmıştır (Güleç ve Kavlak, 2013). Ölçek 19 maddelik olup hoşgörü, etkileşimde zevk ve sevgi ve gurur olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten elde edilebilecek puan minimum 19 maximum 95 arasında değişmektedir. Yüksek puan bağlanmanın yüksek olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin puanlanması ise şu şekildedir. 1. 2. ve 3. Maddeler (1-5), 4. 5. 10. 12. Ve 14. Maddeler (5-1) [ters], 6. 17. 18. Ve 19. Maddeler a=1, b= 2.3, c=3.6, d=5 puan, 7. 9. 11. Ve 15. Maddeler ise a=5, b= 3.6, c=2.3, d=1 puan [ters], 8. Madde a=5 b= 1 puan ve son olarak, 13. ve 16. Madde a=5, b=3, c= 1 puan şeklinde kodlanmaktadır. Çalışmada

ölçeğin cronbach alpha katsayısı 0.92 bulunmuş bizim araştırmamızda ise ölçeğin cronbach alpha katsayısı 0.89 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri ASM' lere kayıtlı babaların iletişim numaraları alınarak google formlar aracılığıyla toplandı. Form doldurulma süresi ortalama 10-15 dk. sürmüştür. SPSS 22.0 paket programını kullanılarak bilgisayar ortamında veriler kodlandı. Analizinde; yüzde, ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda *t* testi, varyans analizi ve korelasyon analiz testleri kullanıldı. Sonuçlar %95 güven aralığında, p<0.05 yanılgı düzeyinde değerlendirildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Etik kurulu İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan (2020/1220) alınan araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapıldı. Araştırmaya katılan bireylere gönüllü olmanın esas olduğu söylenmiş olup, araştırmanın amacı açıklanarak sözel onamları alınan babalara anket linki yönlendirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma ASM'lere kayıtlı ve 6-12 aylık bebeğe sahip babalar ile sınırlıdır.

BULGULAR

Tablo 1. Babaların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Baba-Bebek Bağlanma, Evlilik Uyumu Ve Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçekleri Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=326)

Değişkenler	n (%)	Baba-bebek bağlanma Ölçeği Ort±SS	Evlilik uyum ölçeği Ort±SS	Cep telefonu bağımlılık ölçeği Ort±SS
Eğitim Düzeyi				
İlkokul -Ortaokul	75(23.0)	77.46±10.27	39.76±6.52	31.02±19.41
Lise ve Üniversite	251(77.0)	78.89±9.08	40.58±6.24	29.84±18.61
Test ve p değeri		t= -1.159 p=.247	t= -.989 p=.323	t=476 p=.634
Meslek				
İşsiz	69(21.2)	77.31±9.23	38.60±6.97	23.10±12.83
Memur	104(31.9)	77.38±10.36	40.24±6.40	30.43±18.44
İşçi	153(46.9)	79.21±8.83	40.55±6.24	30.29±19.17
Test ve p değeri		F=1.425 p=.242	F=.500 p=.607	F=.721 p=.487
Gelir Düzeyi				
Gelir<Gider	75(23.0)	78.62±8.90	38.73±6.33	27.06±18.98
Gelir=Gider	194(59.5)	79.20±9.40	41.05±6.05**	30.14±19.18
Gelir>Gider	57(17.5)	76.34±9.70	40.39±6.31	34.05±16.52
Test ve p değeri		F=2.062 p=.129	F=3.732 **p=.025**	F=2.259 p=.106
Aile Yapısı				
Çekirdek	277(85.0)	79.46±8.82	40.70±6.19	30.42±18.86
Geniş	49(15.0)	73.52±10.79	38.65±6.71	28.40±18.37
Test ve p değeri		**t=4.193 p=.000**	**t=2.104 p=.036**	t=.692 p=.490

*p<0.05

Araştırmaya dahil olan babaların, sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de sunulmaktadır. Araştırmada babaların %77 sinin lise ve üniversite düzeyinde olduğu, %46.9'unun işçi olduğu, %59.5'inin gelir gidere eşit olduğu, %85'inin çekirdek aile yapısını oluşturduğu belirlenmiştir. Araştırma verileri incelendiğinde; meslek ve eğitim düzeyinin babalarda evlilik uyumuna ve baba bebek bağlanmasına etkisinin olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 2. Babaların bazı özelliklerine göre baba-bebek bağlanma, Evlilik uyumu ve Cep telefonu bağımlılığı ölçekleri toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=326)

Değişkenler	n (%)	Baba-bebek bağlanma Ölçeği Ort±SS	Evlilik uyum ölçeği Ort±SS	Cep telefonu bağımlılık ölçeği Ort±SS
Evlilik Süresi				
1-10	284(87.1)	78.90±9.24	40.52±6.34	30.20±18.73
11-30	42(12.9)	75.91±10.12	39.34±6.12	29.84±19.49
Test ve p değeri		t=1.403 p=.162	t=-887 p=.376	t=358 p=.721
Çocuk Sayısı				
1-2	261(80.1)	79.36±9.28	40.62±6.25	29.39±17.87
3-10	65(19.9)	75.37±9.11	39.47±6.50	33.03±21.97
Test ve p değeri		**t=3.116 p=.002**	t= 1.309 p=.192	t=-1.399 p=.163
Planlı Çocuk Sahibi Olma Durumu				
Evet	285(87.4)	79.11±8.82	40.66±6.21	30.01±18.58
Hayır	41(12.6)	74.78±11.99	38.48±6.71	30.82±20.31
Test ve p değeri		**t=2.797 p=.005**	**t= 2.077 p=.039**	t=-.258 p=.796
Bebeğin Cinsiyeti				
Kız	168(51.5)	79.01±8.78	40.41±6.44	29.57±18.86
Erkek	158(48.5)	78.09±9.97	40.37±6.18	30.69±18.72
Test ve p değeri		t=.888 p=.375	t=.053 p=.958	t=-.537 p=.592
Bebek bakımına katılma durumu				
Evet	282(86.5)	80.04± 8.35	41.16±5.93	29.89±18.76
Hayır	44(13.5)	69.09± 10.10	35.43±6.46	31.59±19.05
Test ve p değeri		**t=7.856 p=000**	**t=5.889 p=.000**	t=-.558 p=.577

*p<0.05

Araştırmaya dahil olan babaların, bazı özellikleri Tablo 2'de sunulmaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin %87.1'inin evlilik süresinin 1-10 yıl olduğu, %80.1'inin çocuk sayısının 1-2 olduğu, %87.4'ünün planlı gebelik durumu olduğu, %86.5'inin bebek bakımına katıldığı belirlenmiştir. Araştırma verileri incelendiğinde; evlilik süresi ve bebeğin cinsiyetinin babalarda evlilik uyumuna ve baba bebek bağlanmasına etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. (p>0.05).

Tablo 3. Ölçeklerin Aldıkları En Düşük En Yüksek Değerler ve Toplam Puan Ortalamalarının Dağılımı (n=326)

Ölçekler	Orijinal Ölçeğin Alt ve Üst Değerler	Araştırmada Ölçekten Alınan Alt ve Üst Değer	Araştırmada Ölçeğin Ortalama ve S.S. Puanları
Cep Telefonu Bağımlılığı	0-88	0-83	30.11± 18.77
Evlilik Uyumu	0-58	21-51	40.39± 6.31
Baba-Bebek Bağlanması	19-95	45-95	78.56 ± 9.37

Babaların Ölçeklerden Aldıkları Toplam Puan Ortalamalarının Dağılımı Tablo 3'te verilmiştir. Babaların Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçeği puan ortalaması 30.11±18.77 (0-83) olarak saptanmıştır. Evlilik uyumu puan ortalaması incelendiğinde 40.39±6.31 (21-51) olarak ve Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği puan ortalaması 78.56±9.37 (45-95) olarak belirlenmiştir.

Tablo 4. Babalarda Cep Telefonu Bağımlılığı ile Evlilik Uyumu ve Baba-Bebek Bağlanması Arasındaki İlişki (n=326)

Ölçekler	Cep Telefonu Bağımlılığı	Evlilik Uyumu	Baba-Bebek Bağlanması
Cep Telefonu Bağımlılığı	1	-0.281* 0.000	-0.232* 0.000
Evlilik Uyumu	-0.281* 0.000	1	0.529* 0.000
Baba-Bebek Bağlanması	-0.232* 0.000	0.529* 0.000	1

**p<0.001

Araştırmada babalarda Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçeği toplam puan ortalaması ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalaması arasında zayıf negatif korelasyon, Baba-Bebek Bağlanması ölçeği puan ortalamaları ile ise zayıf negatif korelasyon belirlendi (sırasıyla r:-0.281, r:-0.232, p<0.001, Tablo 4). Ayrıca babalarda Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalaması ile Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçeği toplam puan ortalaması arasında zayıf negatif korelasyon, Baba-Bebek Bağlanması ölçeği puan ortalamaları ile ise orta dereceli pozitif korelasyon belirlendi (sırasıyla r:-0.281, r:0.529, p<0.001, Tablo 4). Araştırmada Baba-Bebek Bağlanması ölçeği puan ortalaması ile Cep Telefonu Bağımlılığı Ölçeği toplam puan ortalaması arasında zayıf negatif korelasyon, Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalaması ile ise orta dereceli pozitif korelasyon belirlendi (sırasıyla r:-0.232, r:0.529, p<0.001, Tablo 4).

TARTIŞMA

Bu bölümde babalarda cep telefonu bağımlılığının evlilik uyumu ve baba bebek bağlanmasına etkisini araştırmak amacıyla yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bilgiler literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Araştırmadaki verilere göre gelir düzeyi ile evlilik uyum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur (p<0.05). Anlamlı farklılığın gelir gidere eşit olan bireylerden kaynaklandığı görülmektedir. Ekonomik problemler bireylerde stres yaratmakta, bu da çiftlerin birbirlerine karşı davranışlarını etkileyebilmektedir. Dakin ve Wampler (2008)'e bireyde bilişsel, emosyonel ve davranışsal tepkilere neden olan ekonomik sıkıntıların aile içi ilişkileri negatif yönde etkilediği belirtilmiştir. Gelir gider düzeyinin eşit olması ile birlikte istekler karşılanmakta, böylece eşler arasında uyumsuzluğa sebep olabilecek

problemler azalmaktadır. Çiftlerde maddi yeterliliğin, çatışma konularında fikir birliği sağlamayı kolaylaştırmasıyla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmadaki verilere göre aile yapısı ile evlilik uyum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0.05$). Çekirdek aileye sahip olan bireylerin EUÖ toplam puanları geniş aileye sahip bireylere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Geniş ailede bulunan kayınvalide ve kayınpeder gibi faktörlerin evlilikte problem yarattığı, evlilik uyumunu azalttığı bildirilmektedir (Özbey, 2012).

Araştırmadaki verilere göre gebeliğin planlı olma durumu ile evlilik uyum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0.05$). Gebeliği planlı olan bireylerde EUÖ toplam puanları planlı olmayan bireylere göre daha yüksek bulunmuştur. Bebek sahibi olmaya karar verme süreci çiftler arasında uyumu artırmakta, annelik rolünü etkin şekilde kabullenen bireylerin eşi ile daha uyumlu olduğu düşünülmektedir (Cox vd., 1989; Küçükkaya vd., 2020).

Araştırmadaki verilere göre bebek bakımına katılma durumu ile evlilik uyum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0.05$). Baba katılımının, annenin mesleki kimliğini önemli kıldığını, anneye duygusal destek sağlayarak bebek bakımı ile ilgili kaygı ve stresini azalttığı ve annenin kendine daha çok vakit ayırdığı belirtilmektedir. Anne ve babaların iş paylaşımı yapması ile bireylerde yüksek psikolojik doyum ve evliliğe yönelik pozitif duyguların geliştiği gözlemlenmiştir (Baklaya, 2002; Lamb, 2010; Lowdermik ve Perry, 2004).

Araştırmadaki verilere göre aile yapısı ile baba bebek bağlanma ölçeği (B-BBÖ) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0.05$). Yaptığımız araştırmada katılımcıların %85'i gibi önemli bir bölümünün çekirdek aileye sahip olduğu tespit edilmiştir. Çekirdek aileye sahip olan bireylerde B-BBÖ toplam puanının daha fazla olduğu görülmektedir. Kadının geçmiş yıllara göre ekonomik açıdan güçlenmesi ile babaların bebek bakımına katılmalarının zorunlu hale geldiği düşünülmekte babanın bebek bakımına etkin bir şekilde katılımı ile bebek ile daha kolay bağ kurulabilmekte, aile içi iletişim artmakta ve baba bebek bağlanması pozitif yönde etkilenmektedir (Allport vd., 2018; Galovan vd., 2014; Kuzucu, 2011). Çalışmamızı destekler nitelikte Türkçüer'in çalışmasında da çekirdek aileye sahip bireylerde baba bebek bağlanmasının yüksek olduğu belirlenmiştir (Türkçüer, 2020).

Araştırma verilerine göre çocuk sayısı ile baba bebek bağlanma ölçeği (B-BBÖ) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur ($p=0.003<0,05$). Çocuk sayısı 1-2 olan bireylerde B-BBÖ toplam puanının daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmamız da baba-bebek bağlanma ölçeği genel puan ortalaması literatürle benzerlik göstermektedir. Mercer

ve Ferketich (1990)'ın çalışmasında ilk kez baba olan bireylerin bebekleri ile bağlanma oranının yüksek olduğu bildirilmiştir. Sevil ve Özkan (2007)'ın çalışmasında da çocuk sayısının artmasının maddi olarak zorluğa ve babanın işiyle daha fazla ilgilenmesine sebep olduğu böylece babaların bebek bakımına aktif katılımı konusunda aldıkları puanların düştüğünü belirtmişlerdir. Kılan (2019)'ın çalışmasında da ilk çocuğa sahip olan babaların bağlanma düzeyleri anlamlı derece daha yüksek olduğu görülmüştür. Artan çocuk sayısı ile ilginin azalmasının bağlanmanın azalmasına neden olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmadaki verilere göre planlı gebelik durumu ile baba bebek bağlanma ölçeği (B-BBÖ) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0.05$). Gebeliğin planlı olma durumunda B-BBÖ toplam puanı daha fazla olduğu görülmektedir. Ebeveyn-bebek bağlanması, prenatal dönemde başlayıp yaşam boyu devam eden bir olaydır. Bağlanma, bebek hareketlerinin ilk hissedilmeye başladığı an da başlamakta, postpartum dönemde bebek bakımına katılım ve ebeveyn-bebek etkileşimi ile güçlenmektedir (Beesley A, 2019; Condon J. T vd., 2013; Mortensen J. A, 2014). Araştırmada babaların büyük bir kısmının planlı bir şekilde bebek sahibi olmaları, kendilerini baba olmaya hazır hissetmeleri ve babalık rolü kazanmalarının doğum sonrası dönemde baba bebek bağlanmasına pozitif etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadaki verilere göre bebek bakımına katılma ile baba bebek bağlanma ölçeği (B-BBÖ) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunmuştur ($p<0.05$). Bebek bakımına katılma durumunda B-BBÖ toplam puanı daha fazla olduğu görülmektedir. Babanın bebeğin beslenmesi, korunması, hijyeni, ağladığında susturulması ya da ihtiyacının giderilmesi gibi bakımlara katılmasında ve bebeğin yaşamında etkin role sahip olması ebeveyn bebek bağlanmasını güçlendirir (Sımsıkı, 2011; Şen, 2007). Ülkemizde baba bebek bağlanmasına yönelik çalışmaların çok az sayıda olmasına karşın literatürde bebek bakımına katılan ebeveynlerin daha iyi düzeyde bağlanma davranışı geliştirdikleri bildirilmektedir (Dinç, 2014; Fuertes vd., 2016; Newland vd., 2010).

Araştırmaya katılan babaların B-BBÖ ölçek puan ortalaması 78.56±9.37 olduğu saptanmıştır. B-BBÖ'den alınabilecek maximum puan 95'tir. Puan ile bağlanma düzeyi pozitif ilişkilidir. Araştırmamızda babaların ortalamanın üzerinde bağlanma davranışı geliştirdikleri söylenebilir. Literatürde Baba Bebek Bağlanma Ölçeği toplam puan ortalamasının birçok çalışmada ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. (Aydın vd., 2020; Düdükçü ve Aslan., 2020; Güleç ve Kavlak.,2013; Kartal ve Erişen., 2020; Türkçüer, 2020; Yu vd., 2012). Farklı çalışma sonuçları da bulunmaktadır. Düdükçü ve Aslan'ın çalışmalarında evlilik süresi ve bebeğin cinsiyeti ile babaların ölçek puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın

olmadığını, çocuk sayısı ile ölçek puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu belirtilmiştir (Düdükçü ve Aslan, 2020). Baba bebek bağlanması ile ilgili yapılan tez çalışmalarına bakıldığında ten tene temasın baba bebek bağlanmasını etkilemediği (Türemen, 2019), babalarda görülen depresyonun bağlanmaya olumsuz bir etkisinin olduğu (Işık, 2019), düzenli bir çalışma durumu olan, üst statüde bulunan ve ilk kez baba olan bireylerde bağlanma düzeyinin yüksek olup güvenli bağlanma davranışları gösterdiği belirtilmiştir (Kılan, 2019).

Literatürde birçok çalışma; cep telefonlarını yoğun bir şekilde kullanmanın çeşitli problemlere yol açtığı ve kullanıcıların bu cihazlara bağımlı olma riskiyle karşı karşıya kalabileceklerini göstermektedir. Bu çıkış noktasıyla babalar üzerinde yapılan bu araştırma cep telefonlara yönelik bağımlılık sorunsalına odaklanmaktadır. Araştırmamızda cep telefonu bağımlılığı arttıkça baba bebek bağlanması ve evlilik uyumunun azaldığı gözlemlenmiştir. Babalarda telefonun bağımlılığının olması bireyleri izole bir yaşama doğru çektiği, iletişimi azalttığı ve kişilerin aile ve bireyleri ilgilendiren konular üzerinde farkındalıklarının azalması sebebi ile evlilik uyumunun azaldığı düşünülmektedir. Çalışmamızda cep telefonu bağımlılığı arttıkça baba bebek bağlanma düzeyinin azaldığı görülmektedir. Uzun süre cep telefonu kullanan ve cep telefonuna bağımlı olan, bebeği ile fazla zaman geçirmeyen, onunla oynamayan ve bakıma katılmayan babaların olumsuz bağlanma davranışları geliştirdikleri düşünülmektedir. Yine çalışmamızda baba bebek bağlanma durumu arttıkça evlilik uyumunun arttığı gözlemlenmektedir. Baba olmak ömür boyu sürecek bir sorumluluk almaktır. Bu süreçte bebeğiyle nitelikli vakit geçirmek, bebeğin ihtiyaçlarını gidermek baba ile bebek arasındaki iletişimi ve etkileşimi güçlendirecektir (Boechler vd., 2003). Güvenli bağlanmaya sahip, iyi bir ebeveyn olmayı arzulayan, manevi bağlılık duygusu taşıyan ve olumlu bir etkileşim içerisinde olan eşlerin, birbirleri ile daha az çatışmaları ve sorunlarını kolayca çözebilmelerinin evlilikte uyumu arttırdığı düşünülmektedir.

SONUÇ

Araştırma sonucunda babaların cep telefonu kullanımının evlilik uyumuna ve baba bebek bağlanma sürecine etkisi değerlendirilmiştir. Cep telefonu bağımlılığı arttıkça evlilik uyumunun ve baba bebek bağlanmasının azaldığı belirlenmiştir. Doğum sonu ilk yıl bağlanma düzeyinin bebeğin yaşamında olumlu ya da olumsuz etkilerinin olduğu bildirilmektedir. Bu sebeple güvenli bağlanma ile ilişkili ve bağlanmayı etkileyen faktörleri belirlemek, bağlanmaya olumlu etkisi olan müdahalelerde bulunmak önem arz etmektedir. Literatüre bakıldığında baba bebek bağlanmasını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bağlanma ile ilişkili faktörlerin belirlenmesi, uygun müdahalelerde bulunulması ve ebeveyn bebek bağlanmasını yakından

takip edilmesi önem arz etmektedir (Çelebi ve Çayır, 2021). Doğum öncesi eğitimlerinde anne ve baba adaylarına doğuma hazırlık eğitimi, gebelik süreci ve bebeğin gelişimi hakkında ayrıntılı bilgi verilmeli, babalara gebeliğin başlangıcından itibaren doğum ve doğum sonu dönemde aktif olarak rol alması için gerekli eğitimler verilerek anne ve baba adaylarının ebeveynliğe hazırlığı sağlanmalıdır. Hastane ve aile sağlığı merkezlerinin politikaları ve eğitimleri gözden geçirilerek, gebelikte eş desteğinin sağlanması, baba olma bilincinin erken oluşması ve gebelik ve doğum sonu dönemdeki tüm muayene ve eğitimlere babaların da dahil edilmesi gibi düzenlemelerin yapılması önerilmektedir. Babanın doğumdan sonraki süreçte anne ve bebeğinin yanında kalması, anneye destek olması ve bebeği ile ilgilenebilmesi için hastane politikalarının değiştirilmesi sağlanabilir (Kaya, 2020). Araştırma sonucunda, baba-bebek bağlanmasında, babanın bebek bakımına etkin bir şekilde katılımının önemli parametrelerden bir tanesi olduğu görülmektedir. Bebeğin yatıştırılması, kucaklanması, okşanması, konuşulması ve göz göze temas kurulması bağlanmayı destekler ve geliştirir (Şen, 2007).

Günümüzde bilgiye hızlı olarak ulaşmak için cep telefonları yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak bu kaynaklardan doğru bilgiye ulaşmak tartışmalıdır. Bu nedenle ebelerin gerek web tabanlı eğitimlerde gerekse sağlık kuruluşlarında anne ile birlikte babaya da eğitim ve danışmanlık hizmeti vermesi ve daha sonra da okuyabilecekleri, kolay ulaşabilecekleri kaynaklar sunulması önem arz etmektedir. Babaların gebelik ve doğum sonu sürecinde eş desteği sağlaması ve sürece katılması için gerekli yasal izinlerin düzenlenmesinin sağlanmalıdır (Kaya, 2020). Kadının hem kendi hem de ailesi için uygun olan bir zamanda gebe kalması ve bebeğe sahip olması, babaların gebeliği düşünmesi, eş ile planlaması, babalığa doğumdan önce hazır olma duygusu ve istendik sayıda çocuk sahibi olmaları için uygun aile planlaması danışmanlığı sunulmalıdır. Evliliklerinde problem olduğu düşünülen çiftlerin destek almaları için aile danışmanlığına yönlendirilmelidir (Yılmaz vd., 2021). Son olarak, teknolojik alet kullanımının baba-bebek bağlanması ve evlilik üzerindeki etkilerini inceleyen başka çalışmaların yapılması ve çalışmalara babaların da dahil edilmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Not

İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri birimi tarafından desteklenen (proje no: TSA-2022-2966) araştırma 10. Uluslararası 14. Ulusal Ebelik Öğrencileri Kongresi'nde 16-18 Mayıs 2024 tarihinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

Akgün, E. ve Mellier, D. (2014). Qualitative Evaluation of Content of the Stories Told by Preschool Children's according to Attachment Theory. *Psikoloji Çalışmaları*, 34(1), 23-43.

Aktaş, S. (2009). Eşlerden birinin kaygı düzeyi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Alhusen, J. L. (2008). A literature update on maternal fetal attachment. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs,* 37(3), 315-28.

Allport, B. S., Johnson, S., Aqil, A., Labrique, A. B., Nelson, T., Kc, A., Carabas, Y. & Marcell, A. V. (2018). Promoting father ınvolvement for child and family health. *Academic Pediatrics*, *18*(7), 746–53 https://doi.org/10.1016/j.acap.2018.03.011

Aslan, E., Erturk, S., Demir, H. & Aksoy, O. (2017). Fathers' attachment status to their infants. *International Journal of Caring Sciences*, 10(3), 1410–1418.

Aydın, R., Boz, B., Uçar, Ö. & Dölek, F. (2020). Attachment levels of fathers and examining the factors affecting. *International Journal of Caring Sciences*, 13(2), 1440–1448.

Baklaya, A. N. (2002). Postpartum dönemde annelerin bakım gereksinimleri ve ebe hemşirelerin rolü. *Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 6, 42-49.

Bal, E. ve Balcı, Ş. (2020). Akıllı cep telefonu bağımlılığı: Kişilik özellikleri ve kullanım örüntülerinin etkinliği üzerine bir inceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(1), 369-394.

Beesley, A., Karwatzki, E. & Sullivan, K. (2019). Anxiety and depression symptoms in fathers during their partner's pregnancy: How does this impact paternal fetal attachment. *J Prenat Perinat Psychol Health*, 33, 294-303.

Blum, J. S. ve Mehrabian, A. (1999). Personality and temperament correlates of marital satisfaction. *Journal of Personality*, 67(1), 93–125 https://doi.org/10.1111/1467-6494.00049

Boechler, V., Harrison, M. J. & Magill-Evans, J. (2003). Father-child teaching interactions: The relationship to father involvement in caregiving. *J Pediatr Nurs*, 18(1), 46-51.

Caldera, Y. M. (2004). Paternal involvement and infant-father attachment: A Q-set study. *Fathering: A Journal of Theory, Research & Practice about Men as Fathers*, *2*(2), 191-210.

Chóliz, M. (2012). Mobile-phone addiction in adolescence: The test of mobile phone dependence. *Progress in Health Sciences*, 12, 33-44.

Coleman, J. C. (1969). Psychology and Effective Behavior. Glenview: Scott Foresman and Company.

Condon, J. T., Corkindalea, C. J. & Boyce, P. (2008). Assessment of postnatal paternal–infant attachment: development of a questionnaire instrument. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 26(3), 195–210. doi: 10.1080/02646830701691335

Condon, J. T., Corkindalea, C. J., Boyce, P., & Gamble, E. (2013). A longitudinal study of father-to-infant attachment: Antecedents and correlates. *J Reprod Infant Psychol*, 31(1), 15–30.

Cox, M. J., Owen, M. T., Lewis, J. M. & Henderson, V. K. (1989). Marriage, adult adjustment, and early parenting. *Child development*, *60*(5), 1015–1024 https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1989.tb03532.x

Çelebi, E., Çayır, G. (2021). Ebeveyn-bebek bağlanmasını etkileyen faktörler: lisansüstü tezler incelenerek yapılan bir sistematik derleme. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 7(1), 23-47.

Dakin, J., & Wampler, R. (2008). Money doesn't buy happiness, but it helps: Marital satisfaction, psychological distress, and demographic differences between low-and middle-income clinic couples. *The American Journal of Family Therapy*, *36*(4), 300–311.

Dilmaç, B. ve Sakarya, E. (2020). Evli Bireylerin Evlilik Uyum, Yaşam Memnuniyeti ve Yaşam Bağlılıkları Arasındaki Yordayıcı İlişkilerin İncelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-11.

Dinç, S. (2014). Baba-bebek arasındaki bağlanma durumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Dinç, M. (2015). Teknoloji bağımlılığı ve gençlik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 31-65.

Doğan, S. (2019). Problem çözme becerileri ve akıllı telefon bağımlılığı belirtilerinin ebeveyn çocuk iletişimi üzerindeki etkisi. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Düdükcü, F.T., & Aslan, F.T. (2020). Paternal-infant attachment and determination of factors affecting attachment. *Archives of Health Science and Research*, 7(1), 43–49 doi:10.5152/ archealthscires.2020.558773

Fırat, N. ve Balcı Ç. S. (2017). Cep telefonu bağımlılığı ölçeği (CBÖ)'nin Türkçe' ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2875-2887.

Freeston, M. H., & Pléchaty, M. (1997). Reconsideration of the locke-wallace marital adjustment test: İs it still relevant for the 1990s?. *Psychological reports*, *81*(2), 419–434 https://doi.org/10.2466/pr0.1997.81.2.419

Fuertes, M., Faria, A., Beeghly, M. & Lopes-dosSantos, P. (2016). The effects of parental sensitivity and ınvolvement in caregiving on mother–ınfant and father–ınfant attachment in a portuguese sample. *Journal of Family Psychology*, 30(1), 147-156 https://doi.org/10.1037/fam0000139

Galovan, A.M., Holmes, E. K., Schramm, D. G. & Lee T. R. (2014). Father involvement, father-child relationship quality, and satisfaction with family work: Actor and partner in fluences on marital quality. *J Fam Issues*, 35(13), 1846-1867.

Greenberg, M., & Morris, N. (1974). Engrossment: The newborn's impact upon the father. *The American journal of orthopsychiatry*, *44*(4), 520–531 https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1974.tb00906.x

Güleç, D., Kavlak, O. (2013). Baba-bebek bağlanma ölçeği'nin Türk toplumunda geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 10(2), 170-181.

Güleç, D. ve Kavlak, O. (2015). Father-infant attachment and role of nurse. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*, 7(1), 63-8.

Harrington, B. Van Deusen, F. & Humberd, B. (2011). The new dad: Caring, committed and conflicted. The Fatherhood Study phase II. Chestnut Hill: Boston College Center for Work & Family. 1 Mart 2023 tarihinde https://www.fatherhood.gov/research-and-resources/new-dad-caring-committed-and-conflicted adresinden erişildi.

Işık, S. (2019). Paternal depresyonun erken bebeklik döneminde baba-bebek bağlanmasına etkisi. (Yüksek lisans tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İzmir.

Kaner, S. (2010). Psychometric properties of revised parental social support scale. *Education and Science*, 35(157), 15–29.

Karaköse, B. H. (2019). Üniversite öğrencilerindeki akıllı telefon bağımlılığının yaşam doyumu ve depresyon açısından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

Kartal, A. Y. & Erişen, B. (2020). 6-12 aylık bebeği olan babaların bebeklerine bağlanma durumu ve ilişkili faktörler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 44-49 https://doi.org/10.24998/maeusabed.714408

Kaya, İ.G. (2020). Gebelikte baba desteğinin paternal bağlanmaya etkisi. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul.

Kılan, S. (2019). Baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörler; Manisa örneği. (Yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Kışlak, T. Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *3P Dergisi*, 7(1), 50-57.

Kıyak, S. (2019). Gebelere verilen sanat içerikli antenatal müdahalelerin postpartum dönem genel ruh sağlığı ve anne bebek bağlanma düzeyine etkisi. (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-89.

Küçükkaya, B, Süt, H. K., Sevcan, Ö. Z. & Sarıkaya, N. A. (2020). Gebelik döneminde çiftler arası uyum ve prenatal bağlanma arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11 (1), 102-110.

Lamb, M. E. (2010). *The Role Of Father In Children Development*. Fifth Edition. United States Of America: John Wiley& Sons, Inc.

Locke, H. J. & Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and family living*, 21(3), 251-255.

Lowdermik, D., & Perry, S. E. (2004). *Maternity & Women's Health Care*. Philadelphia: Mosby & Evolve.

Mercer, R. T., & Ferketich, S. L. (1990). Predictors of parental attachment during early parenthood. *Journal of Advanced Nursing*, 15(3), 268–280 https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.1990.tb01813.x

Mortensen, J. A., & Mastergeorge, A. M. (2014). A meta-analytic review of relationship-based interventions for low-income families with infants and toddlers: Facilitating supportive parent-child interactions. *Infant Ment Health J*, 35(4), 336–353 https://doi.org/10.1002/imhj.21451

Newland, L. A., Coyl, D. D. & Chen, H. H. (2010). Fathering and attachment in the Usa and Taiwan: Contextual predictors and child outcomes. *Early Child Development and Care*, 180(1-2), 173-191.

Nkwake, A. (2009). Maternal employment and fatherhood: What influences paternal involvement in child-care work in Uganda. *Gender and Development,* 17(2), 255-67.

Onus, C. E. (2019). İlk kez baba olanlara verilen telefonla kısa mesaj desteğinin doğum sonu kaygı, depresyon ve özgüvene etkisi. (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Özbey, S. (2012). Ebeveynlerin evlilik uyumu ve algıladıkları sosyal destek ile altı yaş çocuklarının problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 43-62.

Rempel, E. S., Wilson, E. N., Durrant, H., & Barnett, J. (2017). Preparing the prescription: a review of the aim and measurement of social referral programmes. *BMJ open*, 7(10), e017734.

Savcı, M. ve Aysan F. (2017). Teknolojik bağımlılıklar ve sosyal bağlılık: İnternet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının sosyal bağlılığı yordayıcı etkisi. *Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30(3), 202-216 doı:10.5350/dajpn2017300304

Sevil, Ü., Özkan, S. (2007). fathers functional status during pregnancy and the early postnatal period. *Midwifery*, 25(6), 665–672 doi: 10.1016/j.midw.2007.12.001

Sımsıkı, H. (2011). Baba katılımının ebeveyn tutumu, bağlanma stili ve çift yumu açısından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Soylu, Y., Kağnıcı, Y. (2015). Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(43), 44-54.

Süataç, Ö. A. (2010). Evlilik uyumunun kişilerarası tarz ve öfke açısından araştırılması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Sümer N. (2006) Ergenlikte ebeveyn tutum ve davranışlarının bağlanma kaygısındaki rolü. 11. Ergen Günleri, Konuşma Metni, Hacettepe Üniversitesi.

Şen, S. (2007). Anneanne-anne-bebek bağlanmasının incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Ege Üviversitesi, İzmir.

Terzioğlu, S. (2019). İnternet bağımlılığının evlilik hayatı üzerindeki olumsuz etkileri. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.

Tunca, A. (2016). Anne babaların evlilik uyumu ile ergenlerdeki benlik saygısı arasındaki ilişki. (Yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Türemen, M. (2019). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan babalarda ten tene temasın bababebek bağlanması ve evlilik uyumuna etkisi. (Yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2023 . 1 Mart 2023 tarihinde https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=bilgi-teknolojileri-ve-bilgi-toplumu-102&dil=2 adresinden erişilmiştir.

Türkçüer, N. (2020). Postpartum dönemde baba-bebek bağlanmasının fonksiyonel duruma etkisi. (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Uçan, S. (2016). Ebeveynlere verilen emzirme eğitiminin emzirme sürecine, kültürel davranışlara ve ebeveyn-bebek bağlanmasına etkisi. (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Wong, M. S., Mangelsdorf, S. C., Brown, G. L., Neff, C. & Schoppe-Sullivan, S. J. (2009). Parental beliefs, infant temperament, and marital quality: Associations with infant–mother and infant–father attachment. *J Fam Psychol*, 23(6), 828–838 https://doi.org/10.1037/a0016491

Yılmaz, P.M., Ören, B., & Kösegil, P. (2021). 0-2 yaş bebeğe sahip babaların, baba-bebek bağlanması ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 306-315.

Yörükoğlu, A. (2004). Gençlik Çağı. (12. Basım). İstanbul: Özgür Yayınları: 13-203.

Yu, C.Y., Hung, C.H., Chan, T.F., Yeh, C.H., & Lai, C.Y. (2012). Prenatal predictors for father-infant attachment after childbirth. *Journal of Clinical Nursing*, 21(11–12), 1577–1583 doi:10.1111/j.1365-2702.2011.04003.x